

ZAKON
O ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU U ŽIVOTNOJ SREDINI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona
Član 1

Ovim zakonom uređuje se način i postupak utvrđivanja odgovornosti za štetu u životnoj sredini, kao i primjena preventivnih mjera i mjera remedijacije radi sprječavanja i otklanjanja štete u životnoj sredini.

Odgovornost za štetu u životnoj sredini
Član 2

Pravna i fizička lica koja su obavljanjem djelatnosti odnosno vršenjem aktivnosti prouzrokovala štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini odgovorna su za štetu i dužna su da sprovedu mjere za sprječavanje i remedijaciju štete u skladu sa ovim zakonom.

Principi naknade štete u životnoj sredini
Član 3

Naknada štete u životnoj sredini zasniva se na sljedećim principima:

- 1) princip zagađivač plaća, prema kojem je pravno i fizičko lice koje je prouzročilo štetu u životnoj sredini ili neposrednu opasnost od štete, dužno da nadoknadi štetu sprovođenjem preventivnih mjera i mjera remedijacije o svom trošku;
- 2) princip obaveznog osiguranja prema kojem je pravno i fizičko lice koje obavlja djelatnosti odnosno aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu, dužno da se osigura od odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

Šteta u životnoj sredini
Član 4

Šteta u životnoj sredini je šteta prouzročena:

- zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva (u daljem tekstu: zaštićene vrste) i prirodnim staništima, koja ima značajan negativan uticaj na dostizanje ili održavanje povoljnog statusa zaštićenih vrsta i prirodnih staništa;

- vodama, koja ima značajan negativan uticaj na ekološki, hemijski i kvantitativni status i/ili ekološki potencijal voda, uključujući i ekološki status morske vode utvrđen zakonom kojim su uređene vode;
- zemljištu, posrednim ili neposrednim unošenjem u, na ili ispod zemljišta, supstanci, smješa, organizama ili mikroorganizama koji prouzrokuju štetu koja predstavlja značajnu opasnost po zdravlje ljudi.

Izuzetno od stava 1 ovog člana štetom se ne smatra šteta pričinjena:

- zaštićenim vrstama i prirodnim staništima, koja je nastala obavljanjem djelatnosti odnosno aktivnosti operatera na osnovu dozvole odnosno odobrenja nadležnog organa uprave u skladu sa zakonom kojim je uređena zaštita prirode;
- vodama, koja je nastala nakon sprovođenja mjera za ublažavanje posljedica na vodnim tijelima pod uticajem održivih aktivnosti koje predstavljaju javni interes, s tim da nije bilo tehnički izvodljivo ili finansijski opravdano odabrati ekološki povoljniju mogućnost.

Primjena zakona **Član 5**

Ovaj zakon primjenjuje se na:

- štetu i neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini koja je nastala obavljanjem djelatnosti odnosno aktivnosti iz člana 7 ovog zakona;
- štetu i neposrednu opasnost od štete na zaštićenim vrstama i prirodnim staništima prouzrokovanu obavljanjem drugih djelatnosti odnosno aktivnosti koje nijesu djelatnosti iz člana 7 ovog zakona, a koja je nastala kršenjem zakona ili profesionalnih standarda, internih pravila poslovanja ili grubom nepažnjom operatera;
- štetu i neposrednu opasnost od štete prouzrokovanu zagađenjem difuznog karaktera pod uslovom da je moguće utvrditi operatera koji je svojom aktivnošću prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost.

Pravna i fizička lica ne mogu ostvariti pravo na novčanu naknadu za pričinjenu štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini u skladu sa ovim zakonom.

Izuzeci od primjene **Član 6**

Ovaj zakon ne primjenjuje se na:

- štetu i neposrednu opasnost od štete nanijetu životnoj sredini nastalu oružanim sukobom, ratom ili pobunom, prirodnim katastrofama i aktivnostima namijenjenim zaštiti od prirodnih katastrofa, odbrani zemlje ili međunarodne bezbjednosti;
- odgovornost za štetu u životnoj sredini koja je uređena posebnim propisima i međunarodnim ugovorima i to:

- 1) Konvencijom o građanskoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu zagađivanjem uljem;
 - 2) Konvencijom o osnivanju Međunarodnog fonda za naknadu štete nastale usljed zagađivanja naftom;
 - 3) Konvencijom o građanskoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu zagađivanjem pogonskim uljem;
 - 4) Konvencijom o odgovornosti i nadoknadi za štetu prouzrokovanu prilikom prevoza morem opasnih i štetnih materija;
 - 5) Konvencijom o građanskopravnoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu tokom prevoza opasne robe drumskim i željezničkim saobraćajem, kao i brodovima za unutrašnju plovidbu;
 - 6) Pariskom konvencijom o odgovornosti treće strane u području nuklearne energije
 - 7) Bečkom konvencijom o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete;
 - 8) Konvencijom o dodatnoj naknadi za nuklearne štete;
 - 9) Zajedničkim Protokolom o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije;
 - 10) Briselskom konvencijom o građanskopravnoj odgovornosti u području pomorskog prevoza nuklearnog materijala;
- štetu u životnoj sredini koja je nastala prije stupanja na snagu ovog zakona;
 - štetu u životnoj sredini koja je nastala neposredno nakon stupanja na snagu ovog zakona ukoliko je događaj (aktivnost, incident, emisija) pod čijim je uticajem nastala završen prije stupanja na snagu ovog zakona;
 - štetu u životnoj sredini koja je nastala pod uticajem događaja od čijeg dešavanja je prošlo više od 30 godina.

Djelatnosti i aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu

Član 7

Djelatnosti i aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu su:

- 1) upravljanje postrojenjima za koje se u skladu sa zakonom izdaje integrisana dozvola, osim postrojenja ili njihovih djelova namijenjenih istraživanju, razvoju i testiranju novih proizvoda i procesa;
- 2) upravljanje otpadom, uključujući i rudarski otpad, koje obuhvata: sakupljanje, transport, preradu i odstranjivanje otpada, nadzor nad tim postupcima i naknadno održavanje deponija za koje se izdaje dozvola ili vrši upis u registar u skladu sa zakonom;
- 3) upotreba kanalizacionog mulja u poljoprivredne svrhe, iz postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, obrađenog na propisani način;
- 4) ispuštanje zagađujućih supstanci u površinske i podzemne vode i upravljanje vodnim objektima za korišćenje voda (vodozahvati, rezervoari i dr.) za koja se u skladu sa zakonom izdaje vodna saglasnost;
- 5) proizvodnja, upotreba, skladištenje, unutrašnji prevoz, prerada, punjenje i ispuštanje u životnu sredinu opasnih supstanci i smješa, utvrđenih zakonom kojim se uređene hemikalije, sredstva za zaštitu bilja i biocidi;
- 6) upravljanje postrojenjima za koja se izdaje integrisana dozvola i/ili saglasnost na procjenu uticaja na životnu sredinu u skladu sa zakonom, za emisije u vazduh sumpor (IV)-oksida i drugih jedinjenja sumpora, oksida azota i drugih jedinjenja

azota, ugljen(II)-oksida, isparljivih organskih jedinjenja, metala i njihovih jedinjenja, suspendovanih čestica (PM10 and PM2,5), azbesta (suspendovanih čestica i vlakana), hlora i njegovih jedinjenja, fluora i njegovih jedinjenja, arsena i njegovih jedinjenja, cijanida, supstanci i smješa koje imaju karcinogena ili mutagena svojstva ili utiču na reprodukciju, dioksine i furane;

- 7) prevoz opasnih materija u drumskom, željezničkom, pomorskom i vazdušnom saobraćaju, na unutrašnjim plovnim putevima, u skladu sa zakonom;
- 8) kontrolisana upotreba, uključujući i prevoz genetički modificovanih organizama i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modificovanih organizama, u skladu sa zakonom;
- 9) svako namjerno uvođenje u životnu sredinu, prevoz i stavljanje u promet genetički modificovanih organizama, u skladu sa zakonom;
- 10) prekogranično kretanje otpada za koje se u skladu sa zakonom izdaje dozvola;
- 11) upravljanje postrojenjima za geološko skladištenje ugljen(IV)-oksida;
- 12) istraživanje i proizvodnja ugljovodonika na moru, uključujući postrojenja i infrastrukturu.

Značenje izraza

Član 8

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **šteta** je svaka negativna promjena na prirodnom dobru ili oštećenje prirodnog resursa koja nastaje ili može nastati obavljanjem djelatnosti iz člana 7 ovog zakona i drugih aktivnosti i koja se može procijeniti;
- 2) **neposredna opasnost od štete** je vjerovatnoća da će nastati šteta u životnoj sredini u bliskoj budućnosti;
- 3) **zaštićene vrste** su divlje vrste biljaka, životinja i gljiva koja su zaštićena u skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima;
- 4) **prirodno stanište** je lokalitet kopna ili mora, koje se određuje prema geografskim, abiotskim i biotskim osobinama, prirodno ili poluprirodno, kao i mjesta za razmnožavanje ili odmor životinja, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima i zakonom kojim je uređena zaštita prirode;
- 5) **vode** su površinske, podzemne, kopnene i vode priobalnog mora, zaslanjene vode, ušća rijeka koje se ulivaju u more, mineralne, termalne i termo-mineralne vode i vještačka vodna tijela uključujući i vodu za piće, kupanje i ljudsku upotrebu;
- 6) **vodno dobro** obuhvata prirodna i vještačka vodna tijela i vodno zemljište u skladu sa zakonom;
- 7) **emisija** je ispuštanje u životnu sredinu, supstanci, smješa, organizama ili mikro-organizama, koje je rezultat aktivnosti ljudi;
- 8) **prirodni resursi** su djelovi prirode koje čovjek koristi u privredne svrhe i mogu biti neobnovljivi i obnovljivi, uključujući i zaštićene vrste, prirodna staništa, vode i vodna dobra i zemljište;
- 9) **usluge prirodnih resursa** su funkcije koje prirodni resurs pruža drugom prirodnom resursu ili javnosti;
- 10) **prvobitno stanje** je stanje prirodnog resursa prije nastanka štete na tim resursima i njihovim funkcijama, koje je procijenjeno na osnovu najboljih dostupnih podataka;

- 11) **oporavak odnosno prirodni oporavak voda, zaštićenih vrsta i prirodnih staništa** je vraćanje oštećenog prirodnog resursa i/ili narušenih funkcija u prvobitno stanje;
- 12) **oporavak odnosno prirodni opravak zemljišta** je uklanjanje svakog značajnog rizika od štetnog uticaja na zdravlje ljudi;
- 13) **interni gubici** su gubici koji nastaju kao posljedica oštećenja prirodnog resursa koji više ne može da obavlja svoje ekološke funkcije ili obezbjeđuje usluge drugom prirodnom resursu ili javnosti bez primjene mjera remedijacije;
- 14) **preventivne mjere** su mjere koje se preduzimaju kada postoji neposredna opasnost od štete u životnoj sredini, radi sprječavanja ili ograničavanja te štete na najmanju mjeru;
- 15) **mjere remedijacije** su radnje i mjere za oporavak, rehabilitaciju ili nadomještanje oštećenih prirodnih resursa i/ili usluga, uključujući mjere za ublažavanje posljedica štete, privremene mjere kao i mjere kojima se obezbjeđuju resursi ili usluge jednake prvobitnim;
- 16) **zainteresovana javnost** je javnost koja je pogođena štetom ili je vrlo vjerovatno da će biti pogođena štetom uključujući i nevladine organizacije koje se bave zaštitom životne sredine;
- 17) **aktivnost** je svaka djelatnost koja predstavlja rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu, koju u okviru svog djelokruga rada obavlja operater, bez obzira da li se radi o privatnom, javnom, profitnom ili neprofitnom ekonomskom subjektu;
- 18) **značajna šteta** je šteta u životnoj sredini za koju se može dokazati da ima negativan uticaj na zdravlje ljudi;
- 19) **povoljan status zaštite prirodnog staništa** je status staništa kada su prirodni opseg i područja koja pokriva stabilni ili se povećavaju, a specifične strukture i funkcije koje su neophodne za njegovo dugoročno održavanje postoje i očekivano je da će nastaviti da postoje u doglednoj budućnosti;
- 20) **povoljan status zaštite vrsta** je status vrste kada dinamika populacije pokazuje da se ona dugoročno održava kao komponenta svog prirodnog staništa, kada se prirodni opseg vrste ne smanjuje i očekivano je da se neće smanjivati u doglednoj budućnosti, i kada postoji i očekivano je da će nastaviti da postoji stanište odgovarajuće veličine za dugoročno održavanje vrste.
- 21) **troškovi** su stvarni troškovi koji uključuju troškove: procjene štete u životnoj sredini i neposredne opasnosti od štete, prikupljanja podataka, sprovođenja mjera, sprovođenja programa praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera i drugi troškovi u skladu sa zakonom;
- 22) **operater** je pravno ili fizičko lice koje obavlja djelatnost ili aktivnost ili ga kontroliše ili je ovlašćeno za donošenje ekonomskih odluka u oblasti tehničkog funkcionisanja djelatnosti ili aktivnosti, uključujući i nosioca dozvola ili saglasnosti i/ili obveznika registracije ili obavješćavanja o aktivnosti koju vrši u skladu sa posebnim propisima.

II. UTVRĐIVANJE ŠTETE U ŽIVOTNOJ SREDINI

Postupak utvrđivanja štete u životnoj sredini

Član 9

Štetu u životnoj sredini ili neposrednu opasnost od štete utvrđuje organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: organ uprave).

Postupak utvrđivanja štete u životnoj sredini ili neposredne opasnosti od štete pokreće se po službenoj dužnosti ili na zahtjev zainteresovane javnosti (u daljem tekstu: zahtjev).

Svako lice koje sazna da je došlo do štete u životnoj sredini ili da postoji neposredna opasnost od štete u životnoj sredini dužno je da o tome, bez odlaganja, obavijesti organ uprave i nadležnu inspekciju.

Zahtjev za pokretanje postupka

Član 10

Zahtjev iz člana 9 stav 2 ovog zakona sadrži podatke o:

- podnosiocu zahtjeva (naziv i sjedište, odnosno ime i adresu);
- lokaciji na kojoj je nastala šteta ili postoji neposredna opasnost od štete i vremenu nastanka štete;
- vrsti i prirodi štete koja je nastala ili postoji neposredna opasnost od štete;
- podatke o operateru (naziv i sjedište, odnosno ime i adresu), ukoliko ih posjeduje; i
- druge podatke od značaja za utvrđivanje štete ili neposredne opasnosti od štete.

Ukoliko je podnosilac zahtjeva nadležna inspekcija, uz zahtjev se prilaže i zapisnik o izvršenom inspekcijskom nadzoru.

Organ uprave može od podnosioca zahtjeva zatražiti dodatne podatke, obavještenja i dokumentaciju i odrediti rok za njihovo dostavljanje.

Način utvrđivanja štete u životnoj sredini

Član 11

Organ uprave po službenoj dužnosti ili na osnovu podnijetog zahtjeva utvrđuje:

- da li prijavljena šteta predstavlja štetu ili neposrednu opasnost od štete u skladu sa ovim zakonom;
- da li je pričinjena šteta ili neposredna opasnost od štete izuzeta od primjene u skladu sa članom 6 ovog zakona;
- da li se na osnovu zapisnika o izvršenom inspekcijskom nadzoru može utvrditi operater koji je svojom aktivnošću prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete.

Izjašnjenje operatera

Član 12

Nakon utvrđivanja činjenica iz člana 11 ovog zakona, organ uprave dužan je da omogući operateru da se izjasni o navodima iznesenim u zahtjevu i o utvrđenim činjenicama.

Pokretanje postupka

Član 13

Ukoliko organ uprave utvrdi da je nastala šteta u životnoj sredini ili da postoji neposredna opasnost od štete, pokreće postupak za utvrđivanje značaja pričinjene štete u životnoj sredini ili stepena neposredne opasnosti od štete i mjera za otklanjanje odnosno sprječavanje štete.

U postupku utvrđivanja značaja štete organ uprave može zatražiti od operatera da o svom trošku sprovede sva potrebna mjerenja i ispitivanja i da dostavi neophodne podatke.

Obavješćavanje o pokretanju postupka

Član 14

Organ uprave obavještava podnosioca zahtjeva, operatera, organ lokalne uprave na čijoj teritoriji je nastala šteta ili postoji neposredna opasnost od štete, organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo) i nadležnu inspekciju, o pokretanju postupka ili odbijanju zahtjeva sa obrazloženjem u roku od pet dana od dana pokretanja postupka za utvrđivanje štete.

Utvrdjivanje značaja štete pricinjene prirodnim staništima i zaštićenim vrstama

Član 15

Značaj štete koja ima negativan uticaj na postizanje ili održavanje povoljnog statusa zaštite staništa ili zaštićenih vrsta određuje se na osnovu statusa očuvanosti u vrijeme nastanka štete, funkcija i usluga koje pružaju ta staništa ili zaštićene vrste i njihovog kapaciteta za prirodni oporavak.

Značaj štete iz stava 1 ovog člana utvrđuje se na osnovu značajnih negativnih promjena u odnosu na prvobitno stanje prema:

- broju jedinki, gustini populacije ili površini područja koju pokrivaju;
- udjelu određenih jedinki ili oštećenog područja u zaštiti vrste ili staništa;
- rijetkosti vrsta ili staništa na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou;
- kapacitetu razmnožavanja i održivosti vrste u skladu sa dinamikom karakterističnom za tu vrstu ili populaciju;
- kapacitetu staništa za prirodni oporavak u skladu sa dinamikom karakterističnom za vrste i populacije prisutne na staništu;
- kapacitetu vrste ili staništa da se za kratko vrijeme, bez ikakvih intervencija osim pojačanih mjera zaštite, oporavkom dovede do stanja koje će sopstvenom dinamikom vrste ili staništa dovesti do uslova koji se smatraju jednakim ili boljim od prvobitnih.

Značajnom štetom na staništima i zaštićenim vrstama ne smatraju se:

- negativne promjene koje su manje od prirodnih kolebanja normalnih za tu zaštićenu vrstu ili prirodno stanište;
- negativne promjene usljed prirodnih uzroka;
- negativne promjene usljed intervencija koje su sastavni dio redovnog upravljanja područjem koje je sproveo vlasnik ili upravljač zaštićenog prirodnog dobra;
- oštećenja nanosena zaštićenim vrstama i prirodnim staništima koja se mogu prirodnim putem za kratko vrijeme vratiti u prvobitno stanje ili u stanje koje se smatra jednakim ili boljim od prvobitnog, a koje dostižu sopstvenom dinamikom.

III. MJERE ZA SPRJEČAVANJE I REMEDIJACIJU ŠTETE U ŽIVOTNOJ SREDINI

Preventivne mjere

Član 16

Ako postoji neposredna opasnost od nastanka štete u životnoj sredini operater je dužan da bez odlaganja sprovede mjere utvrđene planovima za zaštitu i spašavanje, u skladu sa zakonom kojim je uređena zaštita i spašavanje.

U slučaju da planovima iz stava 1 ovog člana nastala situacija nije predviđena, operater je dužan da od organa državne uprave nadležnog za zaštitu i spašavanje zatraži uputstva za postupanje u slučaju akcidenta.

O preduzetim mjerama iz st. 1 i 2 ovog člana operater je dužan da obavjesti organ uprave, nadležnu inspekciju i organ državne uprave nadležan za zaštitu i spašavanje.

U slučaju sumnje na neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini ili u slučaju kad je opasnost utvrđena, organ uprave je dužan da zatraži od operatera neophodne informacije i sprovođenje neophodnih preventivnih mjera.

U slučaju iz stava 4 ovog člana organ uprave može operateru dati uputstva o načinu sprovođenja tih mjera.

Kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera, operater je dužan da o tome bez odlaganja obavijesti organ uprave i nadležnu inspekciju.

Ukoliko operater ne sprovede preventivne mjere iz stava 4 ovog člana, preventivne mjere sprovede organ uprave o trošku operatera.

U slučaju kad operater nije poznat preventivne mjere sprovodi organ uprave.

Organ uprave ima pravo na refundiranje troškova za sprovedene preventivne mjere iz stava 8 ovog člana u roku od pet godina od dana kada operater bude poznat.

Mjere remedijacije

Član 17

Kada nastane šteta u životnoj sredini, operater je dužan da bez odlaganja obavijesti organ uprave i nadležnu inspekciju i preduzme neophodne mjere remedijacije, radi ograničavanja i sprječavanja daljeg širenja štete u životnoj sredini i negativnih uticaja na zdravlje ljudi.

Mjere remedijacije iz stava 1 ovog člana su mjere koje imaju za cilj povraćaj u prvobitno stanje oštećenih voda, zemljišta, zaštićenih vrsta i prirodnih staništa, kroz primarnu, komplementarnu i kompenzatornu remedijaciju.

Predlog mjera remedijacije i obavješćavanje zainteresovane javnosti

Član 18

Operater koji je pričinio štetu u životnoj sredini dužan da je u roku određenom rješenjem o pokretanju postupka utvrđivanja štete sačini predlog mjera remedijacije i dostavi organu uprave na saglasnost.

Predlog mjera remedijacije iz stava 1 ovog člana sadrži i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije.

Organ uprave, dužan je da u roku od tri dana, od dana prijema predloga mjera remedijacije, obavijesti lica koja su pogođena štetom ili je vjerovatno da će biti pogođena štetom, zainteresovanu javnost, vlasnike nepokretnosti na kojim će se sprovesti mjere remedijacije, radi dostavljanja mišljenja, primjedbi i sugestija na predlog mjera remedijacije.

Prilikom davanja saglasnosti na predlog mjera remedijacije organ uprave uzima u obzir:

- prirodu, obim i težinu štete u životnoj sredini i mogućnost prirodnog oporavka;
- rizike po zdravlje ljudi;
- mišljenja, primjedbe i sugestije iz stava 3 ovog člana.

Kada je životnoj sredini pričinjena takva šteta da se sve neophodne mjere remedijacije ne mogu sprovesti istovremeno, organ uprave određuje prioritete primjene mjera remedijacije vodeći računa o prirodi, obimu i značaju štete pričinjene na različitim segmentima životne sredine, mogućnostima prirodnog oporavka i rizicima po zdravlje ljudi.

Komisija za ocjenu mjera remedijacije

Član 19

Ocjenu predloga mjera remedijacije vrši Komisija za ocjenu mjera remedijacije (u daljem tekstu: Komisija), koju obrazuje organ uprave.

Komisiju čine stručnjaci za pojedine oblasti životne sredine, predstavnici organa uprave i Ministarstva i predstavnici relevantnih institucija iz oblasti životne sredine, kao i predstavnici drugih nadležnih organa uprave.

Komisija vrši ocjenu predloženih mjera remedijacije, daje mišljenje i predlaže nove mjere remedijacije ukoliko se predloženim mjerama remedijacije ne postiže povratak u prvobitno stanje.

Rješenjem o obrazovanju Komisije određuje se broj, sastav, rok i način rada Komisije.

Članovi Komisije ne mogu biti lica koja su učestvovala u izradi predloga mjera remedijacije.

Troškove rada Komisije snosi operater.

Odlučivanje o saglasnosti

Član 20

Organ uprave odlučuje o davanju saglasnosti na predlog mjera remedijacije u roku od pet dana od dana dostavljanja mišljenja Komisije.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se izjaviti žalba Ministarstvu.

Vrste mjera remedijacije

Član 21

Mjere remedijacije mogu biti primarne, komplementarne i kompenzatorne.

Primarne mjere remedijacije su mjere kojima se otklanja šteta kojom se oštećeni prirodni resurs ili njegova funkcija vraća u prvobitno stanje.

Komplementarne mjere remedijacije su mjere koje se sprovode u slučajevima ukoliko se oštećeni prirodni resurs i/ili usluga primarnom remedijacijom ne može potpuno vratiti u prvobitno stanje, radi obezbjeđivanja sličnog prirodnog resursa i/ili usluga na istom ili drugom području.

Kompenzatorne mjere remedijacije su mjere koje se sprovode radi nadoknađivanja gubitaka nastalih oštećenjem prirodnih resursa koji više ne mogu da obavljaju svoje ekološke funkcije ili obezbjeđuju usluge drugom prirodnom resursu ili javnosti.

Primarna remedijacija

Član 22

Prilikom utvrđivanja mjera primarne remedijacije prednost se daje onim mjerama kojima se povratak u prvobitno stanje postiže direktno, za što kraće vrijeme i prirodnim putem.

Organ uprave može naložiti primjenu mjera primarne remedijacije kojima se ne postiže potpuni oporavak oštećenog vodnog dobra, zaštićene vrste ili staništa ili se on postiže sporije, isključivo pod uslovom da se na drugom području koje je slično oštećenom primijene unaprijedene komplementarne ili kompenzatorne mjere.

Komplementarna remedijacija

Član 23

Ukoliko se komplementarnim mjerama remedijacije obezbjeđuje sličan prirodni resurs i/ili usluga na drugom području, to područje treba da bude geografski povezano sa oštećenim područjem, uzimajući u obzir interes ugroženog ekosistema.

Kompenzatorna remedijacija

Član 24

Kompenzatorne mjere remedijacije sprovode se od momenta nastanka štete sve dok se primarnom remedijacijom ne postigne potpuni oporavak resursa ili usluga dovođenjem u prvobitno stanje.

Kompenzatorne mjere remedijacije obuhvataju i dodatne mjere zaštite i poboljšanja prirodnih staništa i zaštićenih vrsta ili voda na oštećenom području ili drugom alternativnom području.

Kriterijumi za izbor mjera remedijacije

Član 25

Mjere remedijacije određuju se u skladu sa najboljim dostupnim tehnikama (BAT), uzimajući u obzir:

- procjenu uticaja mjera remedijacije na bezbjednost i zdravlje ljudi;
- procjenu troškova sprovođenja mjera remedijacije;
- vjerovatnoću uspjeha mjera remedijacije;
- obim sprječavanja buduće štete i nastanka kolateralne štete prilikom sprovođenja mjera remedijacije;
- obim u kojem mjera remedijacije obezbjeđuje korist svakoj komponenti /ili funkciji (usluga) prirodnog resursa;
- obim u kojem mjere remedijacije uzimaju u obzir socijalne, ekonomske i kulturne faktore;
- druge relevantne faktore specifične za lokaciju na kojoj je nastala šteta;
- vremenski period potreban za punu efektivnost mjera remedijacije do povratka u prvobitno stanje;
- stepen do kojeg se mjerama remedijacije postiže povratak oštećenog područja u prvobitno stanje;
- geografsku vezu sa oštećenim područjem.

Utvrđivanje komplementarnih i kompenzatornih mjera remedijacije

Član 26

Obim komplementarnih i kompenzatornih mjera remedijacije utvrđuje se:

- prema resursima kvantitativnim izražavanjem gubitaka i dobitaka (npr. broj ptica, litri vode i sl.);
- prema uslugama kvalitativnim izražavanjem gubitaka i dobitaka, na osnovu sličnosti staništa (npr. procentualno izraženi gubici i dobici usluga ekosistema).

Prilikom utvrđivanja mjera prednost se daje mjerama kojima će se obezbijediti resursi i/ili usluge istog tipa, kvaliteta i kvantiteta, a kada to nije moguće obezbjeđuju se alternativni resursi i/ili usluge.

Obim komplementarnih i kompenzatornih mjera remedijacije može se odrediti i na osnovu valorizacije oštećenih resursa i/ili usluga.

Komplementarne i kompenzatorne mjere remedijacije sprovode se tako da se obezbijedi ravnoteža između obezbjeđenja dodatnih prirodnih resursa i/ili usluga i vremena potrebnog za povratak oštećenog resursa i/ili usluge u prvobitno stanje.

Organ uprave može obustaviti sprovođenje mjera remedijacije, ukoliko bi troškovi potpunog sprovođenja planiranih mjera remedijacije bili nesrazmjerni u odnosu na unaprijeđenje životne sredine, pod uslovom da su do tada primijenjene mjere obezbijedile uklanjanje svakog značajnog rizika po zdravlje ljudi, vode, zaštićene vrste i prirodna staništa.

Mjere remedijacije štete na zemljištu

Član 27

Mjere remedijacije štete na zemljištu obuhvataju mjere kojima se obezbjeđuje kontrola, ograničenje, smanjenje ili uklanjanje svih relevantnih zagađenja, tako da zagađeno zemljište ne predstavlja značajan rizik po zdravlje ljudi, uzimajući u obzir njegovu sadašnju ili planiranu namjenu.

Utvrđivanje rizika po zdravlje ljudi vrši se na osnovu karakteristika i namjene zemljišta, vrsta i koncentracija štetnih supstanci, smješa, organizama ili mikro-organizama kojima je zagađeno, kao i mogućnosti njihovog širenja i opasnosti koju predstavljaju.

Namjena zemljišta utvrđuje se na osnovu prostorno planske dokumentacije.

Ukoliko za zemljište koje je zagađeno ne postoji detaljna prostorno planska dokumentacija, namjena zemljišta se utvrđuje na osnovu namjene šireg područja na kojem je nastala šteta i njegovog planiranog razvoja.

Ako se namjena zagađenog zemljišta promijeni preduzimaju se neophodne mjere kako bi se spriječili negativni uticaji na zdravlje ljudi.

Sprovođenje mjera remedijacije

Član 28

Ukoliko operater ne sprovede utvrđene mjere remedijacije mjere sprovodi organ uprave o trošku operatera.

Mjere remedijacije sprovodi organ uprave i u slučaju kada operater nije poznat.

Organ uprave ima pravo na refundiranje troškova za sprovedene mjere remedijacije iz stava 2 ovog članau roku od pet godina od dana kada operater bude poznat.

Operater koji nije u mogućnosti da sam sprovede preventivne mjere i mjere remedijacije, radi sprječavanja odnosno otklanjanja štete u životnoj sredini može angažovati pravno lice iz člana 29 ovog zakona.

Ovlašćeno pravno lice

Član 29

Preventivne mjere i mjere remedijacije može da sprovodi pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu kadra i opreme (u daljem tekstu: ovlašćeno lice).

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Hitni postupci

Član 30

U hitnim slučajevima operater je dužan da bez odlaganja sprovede preventivne mjere i mjere remedijacije, radi sprječavanja odnosno otklanjanja štete u životnoj sredini.

Ukoliko operater nije u mogućnosti da bez odlaganja hitno sprovede preventivne mjere i mjere remedijacije, radi sprječavanja odnosno otklanjanja štete u životnoj sredini organ uprave može angažovati ovlašćeno lice za sprovođenje tih mjera o trošku operatera.

IV. TROŠKOVI SPROVOĐENJA PREVENTIVNIH MJERA I MJERA REMEDIJACIJE ŠTETE U ŽIVOTNOJ SREDINI

Troškovi preventivnih mjera i mjera remedijacije

Član 31

Operater koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini dužan je da snosi troškove sprovođenja preventivnih mjera ili mjera remedijacije, u skladu sa principom "zagađivač plaća".

Izuzimanje od obaveze plaćanja troškova sprovođenja mjera remedijacije

Član 32

Operater ne snosi troškove sprovođenja mjera remedijacije ukoliko se dokaže da je šteta nastala usljed:

- aktivnosti trećeg lica, iako je operater preduzeo sve propisane mjere bezbjednosti;
- aktivnosti koja proizilazi iz naloženih mjera nadležnog organa uprave, osim u slučaju kada su mjere naložene nakon ispuštanja zagađujućih materija ili drugog akcidenta koji je operater prouzrokovao svojom aktivnošću.

U slučaju da je operater već sproveo preventivne mjere ili mjere remedijacije, a dokaže se da je šteta nastala u skladu sa stavom 1 ovog člana, operater ima pravo na nadoknadu troškova sprovođenja mjera.

Šteta pričinjena od strane više lica

Član 33

Kada je šteta ili neposredna opasnost od štete u životnoj sredini prouzrokovana aktivnošću više operatera, uključujući i proizvođače i korisnike proizvoda, troškove sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije, kao i naknadu troškova iz člana 16 i člana 28 ovog zakona snose solidarno ta lica.

Obavezno osiguranje

Član 34

Operater koji obavlja djelatnosti odnosno aktivnosti iz člana 7 ovog zakona dužan je da se osigura od odgovornosti za štetu i neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim je uređeno osiguranje, ili obezbijedi drugi instrument finansijskog obezbjeđenja.

Prekogranično zagađenje

Član 35

U slučaju štete, ili neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, koja može imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu druge države, Ministarstvo obavještava drugu državu o nastaloj šteti i neposrednoj opasnosti od štete u životnoj sredini i preduzimanju mjera za otklanjanje štete.

U slučaju štete, ili neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini druge države, koja može imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu Crne Gore, Ministarstvo može zatražiti sve relevantne informacije o šteti ili neposrednoj opasnosti od štete, dati preporuke za sprovođenje mjera za sprječavanje ili otklanjanje štete i zatražiti nadoknadu troškova.

Javnost podataka

Član 36

Podaci o sprovođenju preventivnih mjera i mjera remedijacije, podaci o osiguranju od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, podaci o prekograničnom zagađenju su javni, osim podataka koji su u skladu sa posebnim propisom određeni kao tajni.

Primjena zakona o opštem upravnom postupku

Član 37

U postupku odlučivanja po ovom zakonu shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak u pogledu onih pitanja koja ovim zakonom nijesu posebno uređena.

V. NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem zakona

Član 38

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo i drugi nadležni organi državne uprave, u skladu sa zakonom.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše nadležne inspekcije, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Ovlašćenja inspektora

Član 39

U vršenju inspekcijskog nadzora nadležni inspektor ima ovlašćenje da utvrdi da li:

- 1) je šteta ili neposredna opasnost od štete prouzrokovana obavljanjem djelatnosti odnosno aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu;
- 2) je šteta ili neposredna opasnost od štete zaštićenim vrstama ili prirodnim staništima uzrokovana bilo kojom drugom aktivnošću koju je izazvao operater kršeći zakon ili profesionalne standarde, interna pravila poslovanja ili grubom nepažnjom;
- 3) je u slučaju neposredne opasnosti od štete operater preduzeo potrebne preventivne mjere predviđene planovima za zaštitu i spašavanje;
- 4) je operater zatražio uputstvo za postupanje u slučaju akcidenta od nadležnih organa;
- 5) je operater obavijestio nadležne organe u slučajevima kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera;
- 6) je operater obavijestio organ uprave i preduzeo neophodne mjere remedijacije u slučaju kada je došlo do štete u životnoj sredini;
- 7) operater sprovodi utvrđene mjere remedijacije na koje je izdata saglasnost;
- 8) operater postupa u skladu sa programom praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije;
- 9) je operater osiguran od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, u skladu sa zakonom.

Prava i obaveze inspektora

Član 40

U vršenju poslova iz člana 39 ovog zakona nadležni inspektor je obavezan da:

- 1) naredi operateru da bez odlaganja preduzme potrebne preventivne mjere predviđene planovima za zaštitu i spašavanje, kada postoji neposredna opasnost od nastanka štete;
- 2) naredi operateru da pribavi uputstvo za postupanje u slučaju akcidenta od nadležnih organa;
- 3) naredi operateru da bez odlaganja obavijesti organ uprave i organ državne uprave nadležan za vanredne situacije kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera;
- 4) naredi operateru da obavijesti organ uprave i preduzme neophodne mjere remedijacije u slučaju kada je došlo do štete u životnoj sredini;
- 5) zabrani obavljanje aktivnosti kada je došlo do štete u životnoj sredini ili postoji neposredna opasnost od štete kako bi se spriječili ili ograničili negativni uticaji na zdravlje ljudi i dalje narušavanje usluga ekosistema, u skladu sa rješenjem o pokretanju postupka;
- 6) naredi operateru da organu uprave dostavi predlog mjera remedijacije sa programom praćenja stanja životne sredine, na davanje saglasnosti;
- 7) naredi operateru da sprovede utvrđene mjere remedijacije za koje je data saglasnost;
- 8) naredi operateru da postupa u skladu sa programom praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije;
- 9) naredi operateru da se osigura od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, u skladu sa zakonom.

VI. KAZNE NE ODREDBE

Prekršajne odredbe

Član 41

Novčanom kaznom od 2.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne zatraži od organa državne uprave nadležnog za zaštitu i spašavanje uputstva za postupanje u slučaju akcidenta (član 16 stav 2);
- 2) ne obavijesti organ uprave, nadležnu inspekciju i organ državne uprave nadležan za zaštitu i spašavanje o preduzetim mjerama (član 16 stav 3);
- 3) bez odlaganja ne obavijesti organ uprave i nadležnu inspekciju u slučaju kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera (član 16 stav 6);
- 4) bez odlaganja ne obavijesti organ uprave i nadležnu inspekciju ili ne preduzme neophodne mjere remedijacije, radi ograničavanja i sprječavanja daljeg širenja štete u životnoj sredini i negativnih uticaja na zdravlje ljudi (član 17 stav 1);
- 5) u roku koji je određen rješenjem o pokretanju postupka utvrđivanja štete, ne sačini i ne dostavi predlog mjera remedijacije organu uprave na saglasnost (član 18 stav 1);
- 6) ne sprovede bez odlaganja u hitnim slučajevima preventivne mjere i mjere remedijacije, radi sprječavanja odnosno otklanjanja štete u životnoj sredini (član 30 stav 1);
- 7) se ne osigura od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, ili ne obezbijedi drugi instrument finansijskog obezbjeđenja, a obavlja djelatnost odnosno aktivnosti iz člana 7 ovog zakona (član 34).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 12.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tač. 6 i 7 ovog člana može se izreći zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju od 30 dana do šest mjeseci.

VII. ZAVRŠNE ODREDBE

Podzakonski akti

Član 42

Podzakonski akt iz člana 29 stav 3 ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prestanak važnosti

Član 43

Danom početka primjene ovog zakona prestaju da važe odredbe čl. 44 do 53 Zakona o životnoj sredini ("Službeni list CG" broj 48/08).

Stupanje na snagu

Član 44

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore, a primjenjivaće se od 1. decembra 2015. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini sadržan je u odredbi člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je predviđeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Pravo zaštite životne sredine je izuzetno bitan instrument regulisanja i upravljanja održivim razvojem kao jednim od glavnih ciljeva postavljenim u međunarodnom pravu i politici. Put do održivog razvoja vodi kroz više elemenata od kojih značajno mjesto zauzima sistem životne sredine kojeg je neophodno uspostaviti u cilju postizanja smanjenja rizika zagađenja i ugrožavanja ekosistema, kao i planiranja iskorišćavanja prirodnih resursa. U tom smislu ovaj zakon predstavlja veoma važan instrument kojim se doprinosi upravljanju životnom sredinom na održiv način i šalje jasnu poruku zagađivačima da su odgovorni za štetne posljedice svoje djelatnosti.

Direktiva 2004/35 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. aprila 2004. godine o odgovornosti za štetu u životnoj sredini u pogledu sprečavanja i otklanjanja štete u životnoj sredini, definiše „štetu nanijetu životnoj sredini“ kao štetu nanijetu zaštićenim vrstama i staništima, štetu nanijetu vodi i štetu nanijetu zemljištu, u skladu sa propisima EU, koja utvrđuje dva režima odgovornosti: striktnu i po principu kršenja propisa. Operater koji u okviru svog poslovanja upravlja radom koje se odnose na opasne aktivnosti koje su navedene u Aneksu III Direktive, definiše se kao striktna odgovornost (nije potrebno da dokazuje krivicu). Operater koji u okviru svog poslovanja upravlja radom koje se odnose na druge aktivnosti koje nijesu navedene u Aneksu III odgovara za štetu nanijetu zaštićenim vrstama i staništima, po principu kršenja propisa.

Postojećim Zakonom o životnoj sredini iz 2008. godine djelimično su prenijete odredbe Direktive 2004/35/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. aprila 2004. godine o odgovornosti za štetu u životnoj sredini u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete u životnoj sredini. Iz tih razloga, neophodno je bilo pitanje odgovornosti za štetu nanijetu životnoj sredini urediti i potpuno uskladiti sa navedenom direktivom, kroz poseban zakon.

Odgovornost za štetu u životnoj sredini predstavlja odgovornost operatera za koga je utvrđeno da je uzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini, u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete u životnoj sredini, primjenom preventivnih mjera i mjera remedijacije. Kada šteta u životnoj sredini još nije nastupila, ali postoji neposredna opasnost od nastanka štete, operater je dužan da bez odlaganja preduzme potrebne preventivne mjere, kako bi spriječio štetu u životnoj sredini. Mjere remedijacije predstavljaju mjere remedijacije ili kombinacije mjera za oporavak, rehabilitaciju ili nadomještanje oštećenih prirodnih resursa i/ili usluga, uključujući mjere za ublažavanje posljedica štete, privremene mjere kao i mjere kojima se obezbjeđuju resursi ili usluge jednake prvobitnim.

Cilj remedijacije štete u životnoj sredini jeste oporavak od štete, odnosno vraćanje u prvobitne uslove kroz primarnu, komplementarnu i kompenzatornu remedijaciju. Primarna remedijacija je mjera za otklanjanje štete kojom se oštećeni prirodni resurs ili njegova funkcija vraća u prvobitno stanje. Ukoliko se oštećeni prirodni resurs i/ili usluga primarnom remedijacijom ne može potpuno vratiti u prvobitno stanje preduzimaju se mjere komplementarne remedijacije, čija je svrha da se obezbijedi sličan prirodni resurs i/ili usluga na istom ili drugom području. Kompenzatorna remedijacija sprovodi se radi nadoknađivanja internih gubitaka prirodnih resursa i usluga čiji je oporavak u toku. Kompenzatorne mjere sprovode se od momenta nastanka štete sve dok se primarnom remedijacijom ne postigne

potpuni povratak resursa ili usluga u prvobitno stanje. Ove mjere sastoje se iz dodatnih unaprijeđenja zaštićenih prirodnih staništa i vrsta, zemljišta ili voda na oštećenom području ili drugom, alternativnom području. Operater koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini dužan je da snosi troškove sprovođenja preventivnih ili remedijacionih mjera.

Odgovornost za štetu u životnoj sredini ne primjenjuje se na neposrednu opasnost od štete ili štetu nanijetu životnoj sredini uzrokovanu oružanim sukobom, ratom, građanskim ratom ili pobunom, prirodnim katastrofama i aktivnostima namjenjenim zaštiti od prirodnih katastrofa i aktivnostima čiji je osnovni cilj odbrana zemlje ili međunarodna bezbjednost, kao i štetu u životnoj sredini utvrđenu međunarodnim sporazumima kojima je regulisana odgovornost za štetu izazvana izlivanjem nafte, prevozom opasnih materija, odgovornost za štetu u pomorskom saobraćaju i odgovornost za nuklearnu štetu.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Pravo Evropske unije u oblasti utvrđivanja odgovornosti za štetu u životnoj sredini uređeno je kroz Direktivu 2004/35 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. aprila 2004. godine o odgovornosti za štetu u životnoj sredini u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete u životnoj sredini. Direktiva je stupila je na snagu 30. aprila 2004. godine a transpozicija ove direktive u državama članicama završena je jula 2010. godine. Ova direktiva je tri puta dopunjena (direktivama 2006/21/EC, 2009/31/EC i 2013/30 EU).

Svrha ove Direktive je da „ uspostavi osnove za odgovornosti za štetu nanijetu životnoj sredini po principu zagađivač plaća, kao i da utiče na sprječavanje ekološke štete i reguliše otklanjanje njenih posledica". Ovaj princip je takođe uspostavljen u Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije (član 191 (2) TFEU). Navedena direktiva se odnosi na čisto ekološku štetu i oslanja se na ovlašćenja i obaveze nadležnih organa (administrativni pristup) za razliku od građanske odgovornosti (šteta koja je nanijeta imovini i sl.). Direktiva utvrđuje obavezu nadoknade štete u životnoj sredini na način vraćanja u prvobitno stanje, koja ne podrazumijeva finansijsku nadoknadu štete.

Direktiva takođe promoviše pravo nevladinih organizacija i drugih udruženja, odnosno javnosti u procesu odlučivanja primjene prava životne sredine. Ova direktiva utvrđuje administrativni sistem odgovornosti i utvrđuje finansijsku odgovornost operatera čijim djelovanjem nastaje šteta u životnoj sredini ili neposredna opasnost od štete.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

I. Osnovne odredbe

U ovom poglavlju definisano je da se ovim zakonom uređuje način i postupak utvrđivanja odgovornosti za štetu u životnoj sredini. Takođe su dati osnovni principi, koji se primjenjuju u oblasti utvrđivanja odgovornosti za štetu u životnoj sredini, zatim primjena zakona kao i izuzeci od primjene. U ovom poglavlju utvrđene su aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i životnu sredinu, kao i značenje izraza.

II. Utvrđivanje štete u životnoj sredini

Ovim poglavljem definisano je da sprovođenje postupka utvrđivanja štete u životnoj sredini ili neposredne opasnosti od štete vrši Agencija za zaštitu životne sredine. Postupak se pokreće po službenoj dužnosti ili na osnovu zahtjeva za utvrđivanje štete u životnoj sredini odnosno neposredne opasnosti od štete zainteresovane javnosti. Agencija za zaštitu životne sredine može, nakon utvrđivanja činjenica važnih za utvrđivanje postojanja neposredne opasnosti od štete ili same štete, zahtijevati od operatera koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu

opasnost od štete u životnoj sredini da se bez odlaganja izjasni o navodima iznesenim u zahtjevu odnosno obavještenju, kao i o utvrđenim činjenicama. Ukoliko organ uprave utvrdi da je nastala šteta u životnoj sredini ili da postoji neposredna opasnost od štete, pokreće postupak za utvrđivanje značaja pričinjene štete u životnoj sredini ili stepena neposredne opasnosti od štete, kao i mjera za otklanjanje odnosno sprječavanje štete.

Agencija za zaštitu životne sredine obavještava podnosioca zahtjeva, operatera, organ lokalne uprave na čijoj teritoriji je nastala šteta ili postoji neposredna opasnost od štete, Ministarstvo i nadležnu inspekciju o pokretanju postupka ili odbijanju zahtjeva sa obrazloženjem u roku od pet dana od dana pokretanja postupka utvrđivanja štete. U cilju utvrđivanja značaja štete ili stepena neposredne opasnosti od štete organ uprave može zatražiti od operatera da o svom trošku sprovede sva potrebna mjerenja i ispitivanja i dostavi neophodne podatke.

III. Mjere za sprječavanje i remedijaciju štete u životnoj sredini

U ovom poglavlju propisano je da kada šteta u životnoj sredini još nije nastupila, ali postoji neposredna opasnost od nastanka štete, operater je dužan da bez odlaganja preduzme mjere utvrđene planovima za zaštitu i spašavanje, u skladu sa zakonom kojim je uređena zaštita i spašavanje. U slučaju da takav plan ne postoji ili nastala situacija nije predviđena planom, operater je dužan da od organa državne uprave nadležnog za zaštitu i spašavanje zatraži uputstva za postupanje u slučaju akcidenta.

U slučaju kada je došlo do štete u životnoj sredini, operater je dužan da o tome bez odlaganja obavijesti organ uprave i preduzme neophodne mjere remedijacije, radi ograničavanja i sprječavanja širenja dalje štete u životnoj sredini i negativnih uticaja na ljudsko zdravlje. Mjere remedijacije obuhvataju mjere kojima se postiže povratak u prvobitno stanje oštećenih voda, zemljišta, zaštićenih vrsta i prirodnih staništa, kroz primarnu, komplementarnu i kompenzatornu remedijaciju.

Na predlog mjera remedijacije sa programom praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije, potrebno je pribaviti saglasnost organa uprave. U cilju utvrđivanja organ uprave može obrazovati Komisiju koju čine stručnjaci za pojedine oblasti iz životne sredine, predstavnici relevantnih organa uprave i institucija nadležnih za obavljanje pojedinih poslova iz oblasti životne sredine, kao i predstavnici organa uprave.

Na osnovu mišljenja Komisije, organ uprave odlučuje o davanju saglasnosti ili odbijanju davanja saglasnosti na predlog mjera remedijacije. Operater snosi troškove izrade predloga mjera remedijacije, obavješćavanja i uključivanja javnosti.

U ovom poglavlju dati su kriterijumi za izbor prilikom izbora mjera remedijacije. Posebno je uređeno pitanje remedijacije štete nanijete zemljištu.

Ukoliko operater ne ispuni zahtjev organa uprave da sprovede mjere remedijacije, ili ne može biti identifikovan, ili u skladu sa ovim zakonom nije obavezan da snosi troškove sprovođenja remedijacionih mjera, organ uprave može ih sprovesti samostalno ili angažovanjem drugog pravnog lica.

U ovom poglavlju utvrđeno je da poslove sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije može da obavlja ovlašćeno pravno lice pod uslovima da ispunjava zahtjeve u pogledu stručnog kadra, opreme i uređaja. Ovlašćivanje pravnog lica vrši organ uprave rješenjem. Takođe je propisano da bliže uslove koje mora da ispunjava ovlašćeno pravno lice propisuje organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Dalje, utvrđeno je da u hitnim slučajevima, kada operater nije u mogućnosti da bez odlaganja hitno sprovede preventivne mjere i mjere remedijacije, nadležna inspekcija može angažovati ovlašćeno pravno lice da sprovede mjere u cilju sprječavanja odnosno otklanjanja štete u životnoj sredini, kao i da može privremeno ograničiti ili zabraniti obavljanje djelatnosti odnosno aktivnosti. Troškove sprovođenja ovih mjera snosi operater.

IV. Troškovi sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije štete u životnoj sredini

Operater koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini dužan je da snosi troškove sprovođenja preventivnih ili remedijacionih mjera, u skladu sa principom "zagađivač plaća".

Operater ne snosi troškove mjera remedijacije ukoliko se dokaže da je šteta nastala uslijed aktivnosti trećeg lica, iako je operater preduzeo sve propisane mjere bezbjednosti i aktivnosti koja proizilazi iz naloženih mjera nadležnog organa uprave, osim u slučaju kada su mjere naložene nakon ispuštanja zagađujućih materija ili drugog akcidenta koji je operater prouzrokovao svojom aktivnošću. Takođe je utvrđeno da ukoliko je operater već sproveo preventivne mjere ili mjere remedijacije, a dokaže se da je šteta nastala pod navedenim uslovima operater ima pravo na nadoknadu troškova, u skladu sa posebnim propisom.

U ovom poglavlju je takođe uređeno pitanje kada je šteta ili neposredna opasnost od štete u životnoj sredini prouzrokovana aktivnošću više operatera, uključujući i proizvođače i korisnike proizvoda, na način da troškove sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije snose solidarno ta lica.

Značajno pitanje uređeno u ovom poglavlju je i pitanje osiguranja od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, tako što je utvrđeno da je operater koji obavlja djelatnost odnosno aktivnosti iz člana 7 ovog zakona dužan da se osigura od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuju osiguranje lica i imovine, ili obezbijedi drugi instrument finansijskog obezbjeđenja.

Ovim poglavljem uređeno je i pitanje prekograničnog zagađenja tako što je utvrđeno da u slučaju štete, ili neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, koja može imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu druge države, Ministarstvo obavještava drugu državu o nastaloj šteti i neposrednoj opasnosti od štete u životnoj sredini i preduzimanju mjera otklanjanja štete.

Uređeno je i pitanje javnosti podataka i utvrđeno da su podaci o sprovođenju preventivnih mjera i mjera remedijacije, podaci o osiguranju od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, podaci o prekograničnom zagađenju javni, osim podataka koji su u skladu sa posebnim propisom određeni kao tajni.

V. Nadzor

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine i drugi nadležni organi državne uprave, a inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše nadležne inspekcije, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Takođe su propisana ovlašćenja, kao i prava i obaveze inspektora.

VI. Kaznene odredbe

Ovim poglavljem propisane su novčane kazne za pravno lice, odgovorno lice u pravnom licu i preduzetnika.

VII. Završne odredbe

U završnim odredbama utvrđeno je da će se podzakonski propis za sprovođenje ovog zakona donijeti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Dalje, utvrđeno je da će početkom primjene ovog zakona prestati da važe odredbe Zakona o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore" br. 48/08, 40/10, 40/11) kojima je uređena oblast utvrđivanja odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

Ovaj zakon će početi sa primjenom od 1. decembra 2015. godine.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno izdvojiti sredstva iz budžeta Crne Gore, što je i utvrđeno u Izvještaju o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa - RIA obrazac, u poglavlju Procjena fiskalnog uticaja.

IZVJEŠTAJ
SA ODRŽANIH JAVNIH KONSULTACIJA I JAVNE RASPRAVE ZA
PREDLOG ZAKONA O ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU U ŽIVOTNOJ SREDINI

Na osnovu člana 9 Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija („Službeni list CG“ br.7/12), Ministarstvo održivog razvoja i turizma uputilo je **Javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata u sastav Radne grupe za izradu Nacrta zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini.**

U skladu sa članom 14 Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija („Službeni list CG“ br.07/12), i u skladu sa javnim pozivom koji je upućen nevladinim organizacijama u cilju određivanja predstavnika Radne grupe za izradu Nacrta zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je **ODLUKU** da se za člana Radne grupe za izradu Nacrta zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini izabere **Aleksandar Perović, predstavnik NVO – „OZON“ Nikšić.**

Dalje, 17. juna 2013. godine, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, u skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona („Sl. list CG“, br. 12/12), objavilo je javni poziv za konsultacije zainteresovane javnosti povodom izrade Nacrta zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini. Javne konsultacije su trajale 20 dana (od 17. juna do 07. jula 2013. godine) i iste su objavljene na web stranicama nadležnog Ministarstva, Arhus centara kao i NVO Ozon.

Poziv za učešće u konsultacijama, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, uputilo je organima, organizacijama, udruženjima i pojedincima zainteresovanim za pitanja koja se uređuju ovim zakonom. Javnim konsultacijama obezbjeđuje se informisanje najšire javnosti o planiranim aktivnostima na pripremi zakona, u cilju potpunije razmjene informacija, učestvovanja zainteresovanih strana u pripremi zakona i otklanjanja negativnih posljedica u primjeni istog.

Shodno navedenom, u petak 28. juna u Arhus centru Nikšić, u okviru Konsultacija zainteresovane javnosti oko nacrta Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, održana je tematska prezentacija za nevladine organizacije koje se bave pitanjima zaštite životne sredine.

Na predlog Ekološkog pokreta „OZON“ i uz podršku Misije OSCE u Crnoj Gori kroz program ENVSEC (Environment and Security), Ministarstvo održivog razvoja i turizma izrazilo je zadovoljstvo da ekološkim NVO prezentuje nacrt Zakona i kako bi u ranoj fazi bile upoznate sa sa novim zakonom, koji svakako treba da značajno unaprijedi naše zakonodavstvo u oblasti životne sredine.

Nakon uvodne riječi direktora OZONa i pozdravne riječi predstavnika Misije OSCE u Crnoj Gori, predstavnici Ministarstva održivog razvoja i turizma, upoznali su prisutne sa nacrtom novog zakona i izazovima na samom početku izrade ovog akta. U dijalogu koji je uslijedio, nakon prezentacije, istaknuta je potreba daljeg aktivnog uključivanja ekoloških NVO u kako same konsultacije tako i kasnije kroz javnu raspravu, jer Zakon o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, prepoznaje NVO koje se bave zaštitom životne sredine kao relevantnog aktera u njenoj primjeni. Pored predstavnika Ekološkog pokreta „OZON“ na konsultacijama su učestvovala predstavnice **NVO**

Priroda, FORS Montenegro i firme Eko centar, koja se bavi izradom elaborata i planova iz oblasti životne sredine.

Javne konsultacije za zainteresovanu javnost trajale su do 7. jula, do kada je bilo moguće moguće poslati komentare i sugestije Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

Nakon održanih javnih konsultacija, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, u skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona ("Službeni list Crne Gore", broj 12/12) obavjestilo je zainteresovanu javnost, i sprovelo je javnu raspravu o predlogu Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini. Ovo obavještenje objavljeno je na web stranicama nadležnog Ministarstva, Arhus centara i NVO Ozon.

Na web stranicama Ministarstva održivog razvoja i turizma, Portalu e-Uprave, Arhus centara i NVO Ozon postavljeni su predlog Zakona o Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, a objavljen je i poziv za učešće u javnoj raspravi u štampanom mediju "Pobjeda". Ministarstvo je ovim objavljivanjem uputilo poziv građanima, stručnim i naučnim institucijama, državnim organima, strukovnim udruženjima, nevladinim organizacijama, medijima i drugim zainteresovanim organizacijama i zajednicama da se uključe u javnu raspravu i daju svoje prijedloge, primjedbe i sugestije na tekst Predloga zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini. Zainteresovani subjekti su svoje komentare, mišljenja, primjedbe i sugestije mogli dostaviti **u pisanoj ili elektronskoj formi do 07. novembra tekuće godine** Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

Javna rasprava je počela 11. oktobra i trajala do 19. novembra 2013. godine. Javna rasprava u formi tribine održana je 14. novembra 2013. godine.

Poziv za prisutvo javnoj tribini prosijedjen je NVO na e-grupe: e-mreza@yahoogroups.com, kojom moderira MANS, otvoreni-niksic@googlegroups.com, kojom moderira Ozon, ekoaktiv@googlegroups.com, polaznici Škole ekološkog ativizma, kojom moderira Ozon.

E-postom poslato Sluzbi za odnose javnoscu Skupstine Crne Gore za Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Poziv je postavljen i na internet prezentacije Arhus centara Crne Gore www.arhuscentri.me i Ekološkog pokreta „OZON” www.ozon.org.me i podijeljen na profilima na društvenim mrežama facebook.com/ozonmne i twitter.com/ozonmne.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI O TEKSTU PREDLOGA ZAKONA O ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU U ŽIVOTNOJ SREDINI

U toku četrdesetodnevne javne rasprave o tekstu Predloga zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, 14. novembra 2013. godine, u multimedijalnoj sali na prizemlju Ministarstva održivog razvoja i turizma, sa početkom u 11 h, održana je javna tribina.

U ime Ministarstva održivog razvoja i turizma, u svojstvu predlagača zakona, učestvovala su:

- **gđa Brankica Cmiljanović**, samostalni savjetnik;
- **gđa Slavica Braunović**, samostalni savjetnik;

- **gđa Maja Raičević**, samostalni savjetnik;
- **gđa Olivera Kujundžić**, samostalni savjetnik;
- **gđa Maja Živković**, pripravnik.

U izradi ovog propisa učestvovali su ispred civilnog sektora, **Aleksandar Perović**, izvršni direktor NVO „OZON“, gđa **Vesna Zarubica**, glavni ekološki inspektor iz Uprave za inspekcijske poslove i gđin **Ivan Stanišić**, Agencija za zaštitu životne sredine.

U okviru uvodne riječi, g-đa Cmiljanović je pozdravila prisutne, izrazila zahvalnost za zainteresovanost za učestvovanje u izradi ovog propisa i održala prezentaciju. Prezentacija je obuhvatila sljedeće:

- I. Osnovne odredbe zakona
- II. Utvrđivanje štete u životnoj sredini
- III. Mjere za sprječavanje, ublažavanje i remedijaciju štete u životnoj sredini
- IV. Troškovi sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije štete u životnoj sredini
- V. Nadzor
- VI. Kaznene odredbe

Nakon pozdravne riječi i uvodne prezentacije gđe Brankice Cmiljanović, predstavnice predlagača Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, Ministarstva održivog razvoja i turizma, predstavnici institucija su, u direktnoj diskusiji, ukazali na određena pitanja svojim primjedbama, sugestijama i komentarima.

U diskusiji su intezivno učestvovali: gđa **Vesna Zarubica**, glavni ekološki inspektor iz Uprave za inspekcijske poslove i gđin **Aleksandar Perović**, izvršni direktor NVO „OZON“.

Rasprava se uglavnom vodila oko već prepoznatih dilema, koje je gđa Cmiljanović u uvodnoj prezentaciji istakla. To se odnosilo na pitanja: sprovođenja utvrđenih preventivnih mjera i mjera remedijacije od strane ovlaštenog pravnog lica; obaveznog osiguranja od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini; javnosti svih podataka koja se odnose na postupak utvrđivanja štete u životnoj sredini.

Gđa Vesna Zarubica je u svom izlaganju ukazala na svoja iskustva iz prakse u slučajevima kada je dolazilo do štete u životnoj sredini i na situacije kada nije bila u mogućnosti da zbog nedostatka odgovarajuće pravne norme reaguje blagovremeno kako bi se preduzele odgovarajuće mjere za sprječavanje, ublažavanje i otklanjanje štetnih posledica u životnoj sredini. Upravo iz tih razloga podržala je odredbe ovog Zakona koje se odnose na uvođenje pravnog instituta ovlaštenog pravnog lica. Pri tome ekološki inspektor je objasnila da je često bila u situacijama kada je šteta u životnoj sredini nastupila a operateri nijesu bili u mogućnosti da preduzmu i izvrše mjere koje im je naredila. To je bilo isključivo iz razloga jer nijesu imali odgovarajuću opremu i kadar za obavljanje tih poslova, što u stvari nijesu ni bili obavezni da imaju jer nije postojala obavezujuća pravna norma. Sada je to pitanje riješeno tako da operater može u takvim situacijama angažovati ovlašteno pravno lice koje će preduzeti odgovarajuće mjere.

Ekološki inspektor se takođe u svojoj diskusiji osvrnuo na pitanje preduzimanja mjera za otklanjanje štetnih posledica u hitnim situacijama. To je, po mišljenju inspektora, veoma značajno pitanje i veliki pomak u odnosu na dosadašnja zakonska rješenja, jer sada će inspektor biti u mogućnosti da, u hitnim slučajevima kada operater nije u mogućnosti da bez odlaganja hitno

sprovede preventivne mjere i mjere remedijacije, može angažovati ovlašćeno pravno lice, da sprovede mjere u cilju sprječavanja odnosno otklanjanja štete u životnoj sredini.

Takođe, ekološki inspektor je posebnu pažnju posvetio pitanju osiguranja od odgovornosti za štetu u životnoj sredini, jer u dosadašnjoj praksi, bez obzira na zakonsku obavezujuću normu, nije bio u mogućnosti da mjerama inspekcijske kontrole naredi operaterima da se osiguraju od odgovornosti za štetu u životnoj sredini. Naime, zbog visokih premija osiguranja koje je trebalo platiti osiguravajućim kućama nijedan operater se nije osigurao od odgovornosti za štetu, jer osiguravajuće kuće upravo zbog rizika od ekoloških šteta koje mogu iznositi i po nekoliko stotina hiljada eura nijesu prihvatale zahtjeve za osuguranje, jer uostalom to i nijesu u obavezi. Dalje, istakla je da je uvođenje alternativnog rješenja u Predlogu zakona koje se odnosi na davanje mogućnosti operateru da može koristiti i druge instrumente finansijskog obezbjeđenja (bez obzira da li je šteta nastupila ili ne, tj. dovoljna je činjenica da obavlja određenu djelatnost) dobro rješenje za praktičnu primjenu.

Gdin Aleksandar Perović, je izrazio zahvalnost što je, kao član radne grupe koja je učestvovala u izradi Nacrta zakona, uključen i predstavnik NVO „OZON“. On je u svom izlaganju ukazao na potrebu obezbjeđenja javnosti podataka u što većem obimu u svim fazama vođenja postupka za utvrđivanje štete u životnoj sredini počev od pokretanja postupka do sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije, zatim podataka o osiguranju od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, podataka o prekograničnom zagađenju. Takođe je ukazao na potrebu sankcionisanja ove zakonske odredbe.

DOSTAVLJENI KOMENTARI, MIŠLJENJA, PRIMJEDBE I SUGESTIJE U PERIODU TRAJANJA JAVNE RASPRAVE

Ministarstvu održivog razvoja i turizma su, tokom četrdesetodnevne javne rasprave, dostavljeni komentari, mišljenja, primjedbe i sugestije u pisanoj i elektronskoj formi.

Subjekti koji tokom javne rasprave dostavili komentare na Nacrt zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini su:

I DIREKTORAT ZA PLANIRANJE PROSTOROM

1. Član 20 stav 1- „Organ uprave odlučuje o davanju saglasnosti na predlog mjera remedijacije u roku od 5 dana od dana dostavljanja mišljenja Komisije.“ – Poslije riječi „saglasnosti“ dodati riječi „upravnin aktom odnosno rješenjem“.

Primjedbu ne prihvatamo iz razloga što je odredba u stavu 2 ovog člana jasna i određena u smislu što je u tom stavu propisano da se radi o upravnom aktu odnosno rješenju.

2. Član 27 stav 3,4 i 5

Predloženo da se izbriše:

„Namjena zemljišta utvrđuje se na osnovu prostorno planske dokumentacije ili drugih posebnih propisa.

Ukoliko za zemljište koje je zagađeno ne postoji detaljna prostorno planska dokumentacija namjena zemljišta se utvrđuje na osnovu namjene šireg područja na kojem je nastala šteta i njegovog planiranog razvoja.

Ako se namjena zagađenog zemljišta promijeni potrebno je preduzeti sve neophodne mjere kako bi se spriječili negativni uticaji na zdravlje ljudi“.

Obrazloženje za brisanje:

Naime, planskim dokumentom definisanim propisima o uređenju prostora, određuje se organizacija, korišćenje i namjena prostora, kao i mjere i smjernice za uređenje, zaštitu i unaprijeđenje prostora (detaljni prostorni plan, državna studija lokacije, detaljni urbanistički plan, urbanistički projekat i lokalna studija studija lokacije). U tom smislu pitanje namjene “zemljišta” predmet je uređivanja Zakona o uređenju prostora I izgradnji prostora;

Primjedbu ne prihvatamo.

Ovo iz razloga što je ovim članom u stavu 3 utvrđeno da se namjena zemljišta utvrđuje na osnovu prostorno planske dokumentacije ili drugih posebnih propisa, tako da je to pitanje uređeno u skladu sa Zakonom o uređenju prostora I izgradnji prostora.

3. Član 38 stav 2 „Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše nadležne inspekcije, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.“

Predloženim rješenjem nije precizirano koje inspekcije vrše nadzor nad sprovođenjem zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona. Od preciznog definisanja odnosnog pitanja zavisi i pravilna primjena zakona u odnosu na nadležnost inspektora.

Primjedbu ne prihvatamo.

Predlogom ovog zakona utvrđena je nadležnost više inspekcija s obzirom na različita pitanja koja se uređuju ovim zakonom (voda, mora, zaštićene vrste biljaka, životinja i gljiva, prirodna staništa, zemljište), tako da će svaka inspekcija shodno svojim nadležnostima preduzimati adekvatne mjere i pokretati postupak pred organom uprave.

Inače, ustaljena je praksa da se na ovaj način formuliše pravna norma kada kontrolu sprovođenja zakona vrši više inspekcija iz različitih oblasti.

II ODJELJENJE ZA PODRŠKU NACIONALNOM SAVJETU ZA ODRŽIVI RAZVOJ

1. Član 2

Zašto samo pravnog lica, da li je moguće zakon primjeniti i na fizička lica, ili fizičko lice nije sposobno napraviti toliku štetu koja bi mogla ugroziti životnu sredinu ili pravno nije moguće dokazati da je fizičko lice nanijelo štetu I protiv istog se ne može pokrenuti postupak.

Primjedbu ne prihvatamo.

Zakon je jasan i odnosi se samo na pravna i preduzetnike (fizička lica) koja obavljaju djelatnosti iz člana 7 ovog zakona kao i druge djelatnosti ukoliko se utvrdi uzročno poslednična veza između štete i uzročnika.

Što se tiče fizičkih lica koja mogu da nanese štetu koja bi mogla ugrozi životnu sredinu, ukazujemo da se ovaj zakon ne odnosi na fizička lica, a u tom slučaju protiv njih se pokreće adekvatan postupak (krivični / parnični).

2. Član 2

Na osnovu koje klasifikacije se navedena lica nazivaju operateri? Molimo navedite pojašnjenje za termin.

Primjedbu ne prihvatamo.

Zahtjev Direktive 2004/35 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. aprila 2004. godine o odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

3. Član 4 stav 1 alineja 1

Da li je dovoljno navesti zaštićene vrste I prirodna staništa bez dodatne klasifikacije, kako se na neki način ne bi isključivale I ostale niže biljke.

Primjedbu ne prihvatamo.

Zahtjev Direktive 2004/35 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. aprila 2004. godine o odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

4. Član 4 stav 1 alineja 3

A ukoliko šteta nije u direktnoj sperzi sa opasnošću po zdravlje ljudi nego na sam kvalitet zemljišta? Predlog da se doda: I životnu sredinu

Primjedbu prihvatamo.

5. Član 8 stav 1 tačka 12

Primjedbu prihvatamo.

6. Član 15 stav 2

Definisati cime se utvrđuje prvobitno stanje koje je mjerodavno za utvrđivanje znacaja stete iz ovog stava.

Primjedbu ne prihvatamo.

Prvobitno stanje se utvrđuje na osnovu praćenja stanja (monitoring) koje se sprovodi shodno posebnim propisima za svaki pojedini segment životne sredine, tako da to predstavlja nulto stanje,

a ukoliko nema tih podataka uzimaju se u obzir podaci dobijeni na osnovu mjerenja sa šireg kontaktnog područja.

7. Član 16 stav 1

Predlog je da se doda obavjesti organ državne uprave i bez odlaganja.....Kako bi organ uprave mogao izvršiti kontrolu da li se plan sprovodi u potpunosti....

Primjedbu prihvatamo.

Dodati u ovom stavu da se obavještava uprava za inspekcijske poslove, Agencija i MUP.

8. Član 16 stav 2

Molimo za pojašnjenje šta se dešava u slučaju kada je šteta već pričinjena, a ona prethodno nije bila predviđena planom, tj za nju ne postoje preventivne mjere... Možda cjelokupni član treba proširiti u ovom smislu

Primjedbu ne prihvatamo.

Na ovo pitanje odgovor je dat upravo u stavu 2 ovog člana, a što se tiče mjera koje se preduzimaju u slučaju kada već nastupi šteta to je pitanje uređeno u članu 17 kada je utvrđena obaveza operatera da preduzima mjere remedijacije.

9. Član 16 stav 7

Molimo za pojašnjenje u kom slučaju operater ne može biti poznat, kada je on isključivo po ovom zakonu pravno lice ili prduzetnik, molimo za pojašnjenje.

Pojašnjenje:

Iako je u ovom Zakonu operater pravno lice ili prduzetnik , to ne znači da je on u svakoj situaciji kada nastupi šteta poznat.

Naime, može da nastane situacija da dođe do štete na određenom području, a operatera nije moguće identifikovati iz razloga što više njih obavlja djelatnost koja je mogla prouzrokovati štetu na tom području, odnosno nije sa sigurnošćumoguće utvrditi uzročno posledična veza između nastale štete i opertera.

10. Član 19 stav 1

Predlog da se doda termin adekvatne

Primjedbu ne prihvatamo, iz razloga što je dovoljno reći „pojedine“

11. Član 20

Navesti u kom roku do donosenja rješenja

Primjedbu ne prihvatamo, iz razloga što su rokovi za žalbu prekluzivni rokovi.

Pošto se radi o upravnom postupku, pitanje žalbe je uređeno Zakonom o opštem upravnom postupku.

U izradi nacrt propisa učestvovao je **pravni ekspert Univerziteta u Sijeni (Alessandra Barecca)**. Takođe, važno je naglasiti da slijedeći dobru praksu **upućivanja predloga zakona Evropskoj komisiji**, isti je proslijeđen na davanje mišljenja i primjedbi. Predlog zakona je u načelu pozitivno ocijenjen i dato je nekoliko konkretnih sugestija, koje su inkorporirane u tekst zakona.

Sugestije su se odnosile na:

- šire tumačenje izraza „prirodno stanište” nego što je utvrđeno propisima koji uređuju oblast zaštite prirode,
- na potrebu utvrđivanja liste međunarodnih ugovora na koje se ovaj zakon ne primjenjuje,
- kao i na pitanje nadoknade troškova kada je operater postupao u skladu sa naloženim mjerama nadležnog organa, tj. u skladu sa uslovima datim u dozvoli za obavljanje određene djelatnosti.

U izradi predloga zakona učestvovali su pored predstavnika Agencije za zaštitu životne sredine, Uprave za inspekcijske poslove, NVOa „Ozon” i predstavnik Sekretarijata za zakonodavstvo. Takođe, tokom izrade predloga zakona organizovani sastanci sa osiguravajućim kompanijama u cilju definisanja članova kojim će se utvrditi način obaveznog osiguranja za štetu u životnoj sredini (**Delta Generali Osiguranje AD, Lovćen osiguranje AD, Merkur osiguranje AD, Sava Montenegro AD, Swiss Osiguranje AD, UNIQA Životno osiguranje AD**).

U formulisanju odredbi zakona koje se odnose na osiguranje od odgovornosti za štetu u životnoj sredini značajan doprinos dala je **Agencija za nadzor osiguranja**, čije smo mišljenje uzeli u obzir. Naime, u pomenutom mišljenju je ukazano na činjenicu da je izuzetno teško definisati osigurane sume (kao maksimalne obaveze osiguravača po jednom štetnom događaju) za odgovornost za štetu koja može nastati u životnoj sredini, imajući u vidu činjenicu da je nemoguće da se predvide sve opasne delatnosti, kao i procijene rizici koji mogu nastati pri obavljanju tih delatnosti u životnoj sredinu. Takođe, nerealno je da osigurana suma bude ista za sve rizike koji mogu proizaći iz različitih djelatnosti. Pri svemu navedenom ukazujemo na činjenicu da smo analizom uporednih rješenja i stavom zemalja u okruženju došli do saznanja da ovo pitanje nije zakonski uređeno iz razloga što ne postoji mogućnost utvrđivanja precizne osigurane sume, jer se radi o budućem neizvjesnom slučaju, i šteta može nastati u manjem ili većem obimu. Kvantifikaciju štete moguće je utvrditi tek na osnovu procijenjene štete (troškovi će se razlikovati „od slučaja do slučaja”).

Tekst predloga Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini upućen je svim relevantnim institucijama, nadležnim ministarstvima, Zajednici opština Crne Gore, nadležnim inspekcijama i dr.